

WANDELEN

Rugzak op en gaan!

NL

Bijna 150 klompenpaden leiden langs boeren en natuur

'Klompen aan, rugzak op en gaan!' is al twintig jaar het motto van de klompenpaden die in Utrecht en Gelderland liggen. VRIJ liep het Rosandepad bij Oosterbeek, één van de mooiste en populairste paden op de rand van Betuwe en Veluwe.

door **Joop Duijs**,
foto's **Bob Huisman**

Het Schutpad in Leusden was in 2002 het eerste klompenpad. Het bleek zo'n succes dat er 20 jaar later al bijna 150 klompenpaden zijn. Klompenpaden worden gekarakteriseerd door rust, cultuur en kleinschaligheid, waar boerenland en natuur elkaar in harmonie ontmoeten. De bijna altijd onverharde paden zijn voorbeeldig gemarkeerd met bordjes met klompen, maar je kunt ze ook lopen aan de hand van folders waarin allerlei achtergrondinformatie is te lezen of met een gratis te downloaden app. Wij worden op weg geholpen door Dagmar Kroezen, projectontwikkelaar klompenpaden bij de stichting Landschapsbeheer

Gelderland. Zij coördineert het maken van nieuwe klompenpaden en het beheer ervan. Wat is nou het geheim van het succes van de klompenpaden, vragen we haar terwijl we een koffietje pakken bij het Airborne Museum, tijdens de Tweede Wereldoorlog hoofdkwartier van operatie Market Garden tijdens Slag om Arnhem en nu startpunt van het Rosandepad. „Ik denk dat het vooral te danken is aan het toegankelijk maken van landgoederen en boerenland. Je duikt daardoor als het ware in de geschiedenis van het landschap en haar bewoners. Een klompenpad laat het mes aan twee kanten snijden: de wandelaar geniet en ontwikkelt liefde voor het landschap, dat zelf vervolgens weer

De bijna altijd onverharde paden zijn voorbeeldig gemarkeerd met bordjes met klompen. profiteert omdat er oude elementen worden hersteld of opnieuw aangelegd.” Het zijn bijna altijd de bewoners zelf die op het idee komen ergens een pad te realiseren. Oude paden – denk aan kerkenpaden en handelswegen – waar de lokale bevolking van oudsher al eeuwen gebruik van maken, zijn vaak de basis. **UITSTIPPELEN** Dagmar: „Ik zit regelmatig bij mensen thuis aan de keukentafel op oude landkaarten de route uit te stippelen voor een nieuw klompenpad. Voordat we dan

zo'n pad hebben gerealiseerd, ben je toch al gauw zo'n twee jaar verder. Je moet overleggen met lokale en provinciale overheden, waterschappen, natuurverenigingen, boeren, particulieren. Als er bijvoorbeeld grondbezitters zijn die beslist geen wandelaars op hun terrein willen, houdt alles op en moeten we weer terug naar de tekentafel.” Tijd om lekker op pad te gaan. We wandelen eerst het park in

Op pad

- ◆ Klompenpaden zijn in twee richtingen gemarkeerd door gekleurde klompjes. Je kunt de route dus ook in tegengestelde richting lopen. Soms lopen er meerdere klompenpaden in één gebied. Het kan dus zijn dat je een ander klompenpad kruist. Bepaal dus van tevoren welke route je precies loopt om te voorkomen dat je verkeerd gaat.
- ◆ Om verspreiding van dieenziektes te voorkomen en omdat je op particulier terrein komt waar mogelijk vee loopt, mogen honden niet mee (ook niet heel goed opgevoede of aangelijsde).
- ◆ Let erop dat je schoeisel bestand is tegen water, modder en hobbelige, onverharde ondergrond. Een Klompenpad is helaas ook niet ideaal voor kinderwagens of rolstoelen.
- ◆ Langs veel routes tref je onderweg horecagegelegenheden. Het verdient aanbeveling om vooraf even de openingstijden te checken.

dat achter het museum ligt, waar we gelijk de roodgekleurde – als eerbetoon aan de maroonrode baretten van de Engelse parachutisten – klompenmarkering oppikken die ons een adembenemend, glooiend landschap in sturen. Logisch dat landschapschilders als Willem Maris, Hendrik Willem Mesdag, Jan Toorop hier gingen wonen. We waden door sprengenbeekjes, passeren watervalletjes en beklimmen de Hemelse Berg vanwaar we een prachtig, on-Nederlands panorama krijgen voorgeschoteld.

EUWENOUDE

Over zachte, glooiende bosspaden dalen we langzamerhand af richting de uiterwaarden van de Nederrijn en komen via een voormalig kerkepad bij de Oude Kerk, die deze naam als duizendjarige met recht mag dragen. Het godshuis werd in de oorlog gebruikt als uitkijkpost door de geallieerden en is zwaar beschadigd door beschietingen. Littekens daarvan zijn nog altijd te vinden in de eeuwenoude muren. Voor de inmiddels weer herstelde kerk staat een 300 jaar oude knotlinde die al het oorlogsgeweld moedig heeft doorstaan. Weer onderweg gaan we onder een treinbrug door en wandelen de Rosandepolder in, zo genoemd omdat hier ooit kasteel Rosande stond, dat in het rampjaar 1672 werd vernietigd door de Fransen. Bij het ronden van recreatieplas Grindgat zien we een stoere zwemster nog even een baantje trekken.

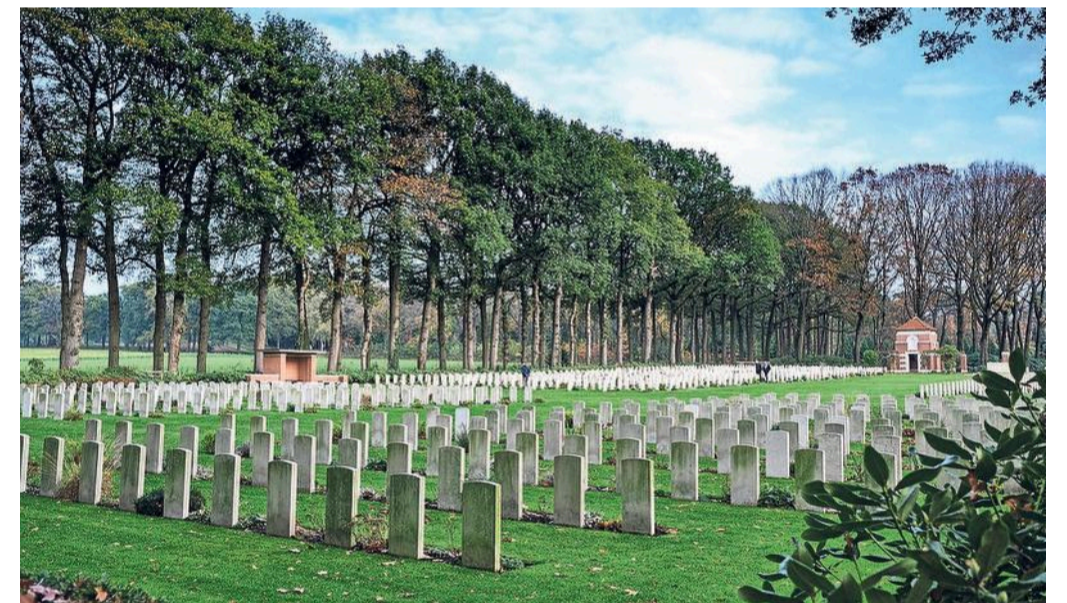
Als we de polder verlaten, lopen we langs kleurige bermen omhoog het landgoed Mariëndaal op, waar we een praatje maken met Jos van Hommel die samen met nog wat vrijwilligers aan het werk is op Wijngoed Mariëndaal. Op de zuidhelling, waar al in de middeleeuwen wijnbouw was, groeien nu Johanner-, Cabertin- en Souvignier Gris-druiven. De oogst van 2022 was zo goed, dat er zo'n 2000 flessen, met namen als Bruizende Barones en Airbornewijn kunnen worden gebotteld. Verder op het landgoed passeren we kraakheldere beken, eeuwenoude beukenbossen en de unieke Groene Bedstee; een 300

Wijngoed Mariëndaal ligt op een prachtige zuidhelling tussen Arnhem en Oosterbeek. Wijnbouw in dit gebied vond al in de middeleeuwen plaats.

Klompenpaden in cijfers

- ◆ Er bestaan intussen 143 klompenpaden, waarvan meer dan honderd in de provincie Gelderland;
- ◆ In totaal beslaan de klompenpaden ruim 2100 kilometer;
- ◆ In 2021 liepen 1,9 miljoen wandelaars een klompenpad;
- ◆ In 2021 waren ruim 1400 vrijwilligers ('nalopers') actief bij het onderhoud van klompenpaden;
- ◆ In 2021 bezochten bijna 1,6 miljoen mensen de klompenpaden-website, werd de klompenpaden-app ruim 875.000 keer gedownload en hadden de paden bijna 12.000 vrienden op Facebook;
- ◆ Het Laaksepapad is een heel leuk 3 km lang klompenpad speciaal voor kinderen.

Op de Airborne begraaftplaats in Oosterbeek liggen meer dan 1750 geallieerde militairen die zijn gesneveld tijdens de Slag om Arnhem in WOII.

meter lange berceau (tunnel, gevormd door beuken die in 1865 is aangelegd om te voorkomen dat de blanke huid van adellijke dames zou verkleuren. Ook hier weer geweldige bewegwijzering, onderhouden door enthousiaste vrijwilligers. Dag-

mar Kroezen: „Zij zijn onze onmisbare oren en ogen. Ze snoeien en maaien bijvoorbeeld of ruimen zwerfafval. En wanneer er iets kapot is, of er een wijziging in de route is, zijn zij degenen die dat opmerken.” Bijna terug passeren we de

indrukkelijke Airborne begraaftplaats waar honderden jonge mannen liggen begraven die bij de operatie Market Garden omkwamen. Ze hadden het verdiend als de prachtige wandeling niet Rosandepad maar Airbornepad was genoemd.

De Oude Kerk in Oosterbeek werd door de geallieerden gebruikt als uitkijkpost. In de eeuwenoude muren zie je nog altijd de littekens van de beschietingen.

De klompenpaden gaan door bossen, over boerenerven, maar ook door bermen met bloemenstroken zoals hier.

Kraakheldere beken en mooie venetjes in het bijna verkleurde bos.

